

Vischnaunca
Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
2020/2023

12. Radunonza dil cussegl da vischnaunca

dil trienni 2020/2023

**mesjamna, ils 15 da settember 2021 allas 20.00 uras
ella Sala Cristalla a Sedrun (halla plurivalenta Dulezi)**

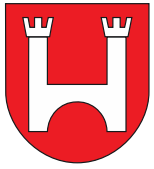
Tractandas:

1. Avertura
2. Approbaziun dil protocol nr. 11 dils 28 da fenadur 2021
3. Cumpra da parcellas da baghegiar per la populaziun tuatschina
4. Cumpra da parcellas ella zona da mistregn
5. Orientaziuns
6. Varia

Suprastonza communal Tujetsch

President communal
Martin Cavegn

Menader center communal
Simon Collenberg

Vischnaunca
Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
2020/2023

Protocol dil cussegl da vischnaunca Tujetsch

Nr. 11-2020/23 dils 28 da fenadur 2021

Protocol dil cussegl da vischnaunca Tujetsch

Nr. 11/2020/23 dils 28 da fenadur 2021

allas 20.00 uras entochen allas 22.00 uras ella Sala Cristalla a Sedrun

Presidi:	Sabrina Flepp	
Actuar:	Simon Collenberg	
Dumbravuschs:	Simon Beer e Cyril Steiger	
Presents:	10 cusseglierAs, total 10 votantAs (<i>absolut pli 6</i>)	
Aspectaturs:	6	
Cusseglers/as:	Simon Beer, Rueras Gebharda Berther, Rueras Toni Cathomen, Rueras Otto Curschellas, Sedrun Patric Deragisch, Gionda	Sabrina Flepp, Sedrun Guido Friberg, Sedrun Ignazi Monn, Sedrun Reto Schmid, Sedrun Cyril Steiger, Zarcuns
Suprastonza:	Martin Cavegn, president communal Renato Decurtins, gerau Guido Monn, gerau	Nicole Giossi, gerau Daniel Schmid, gerau
Perstgisas	Arno Berther, cusseglier da vischnaunca Severino Solèr, cumissiun da gestiun	

Tractandas:

1. Avertura
2. Approbaziun dil protocol nr. 10 dils 16 da zercladur 2021
3. Saramentaziun dalla nova commembra dalla suprastonza communal
4. Pratica da miedi a Tujetsch – susteniment finanziel
5. Punt Salins inclus parcadis ella vischinonza – credit d'impegn
6. Orientaziuns
7. Varia

1. Tractanda Avertura

Sabrina Flepp, vicepresidente dil cussegl da vischnaunca:

Sco vus haveis viu, hai jeu l'honor d'astgar arver l'emprema seduta dil cussegl da vischnaunca dil secund onn dil trienni actual.

Oz ei ina speciala sera, buca mo per quei ch'jeu astgel menar atras quella seduta. Igl ei era ina honor d'astgar solidar la nova commembra dalla suprastanza communal, la Nicole Giossi. Dapi igl onn 2014 cun la demissiun da l'anteriura geraua Eveline Soliva, astgein nus puspei suenter 7 onns beneventar ina dunna en suprastanza communal. Quei ei fetg legreivel e motivescha forza ina ni l'autra da far il pass en la politica.

Normalmein sbattin nus da quei temps cun schitgira e calira. Mo uonn ei il cuntrari il cass. Nus havein da sbatter encunter l'aua. Tochen ussa essan nus plitost vegni schanegiai cun donns d'aua e boas pli grondas en nossa val. En auters loghens sco en Tiaratudestga ni ell'Austria han massa glieud piars siu dacasa ni era confamigliars ed amitgs muort las undaziuns. Tier nus en Svizra ha surtut la garniala caschunau gronds donns. Massa purs da puma e legums ston desister uonn sin in tschuat dalla raccolta.

La midada dil clima metta tut sil tgau. El nord caliras e tier nus tut bletsch. Tgei vulein nus far encunter quella midada climatica? Quella damonda ei dapi entgins onns fetg presenta en la politica mundiala. Mo quei ei buca mo ina damonda politica, era mintgin da nus ei obligaus da sedumandar magari:

- Drovel jeu quei - sto quei propi esser?
- Co fuss ei da viver suenter la stagiun e buca vuler sur gl'entir onn ora farbuns e.a.v?
- In grond pass fuss era gia da cumprar products svizzers e naturalmein cumprar local senza prender gronds viadis sut ils peis.

Sche mintgin da nus po far ina ni l'autra caussa sa quei forsa purtar in levgiament. Il luf ha era puspei mussau presenza e ha scarpau ina massa nuorsas ed auters animals, e quei era tier nus. Lein sperar ch'ins anfli sligiazions adattadas en caussa.

Sco davos vi jeu aunc tematisar il tema che fatschenta nus gia dapi l'entschatta digl onn 2020. Buca in di varga senza ch'ins auda dil virus da corona. Ins ha udiu e viu ina massa, surtut en l'economia. Tgi fa gudogns nundetgs e tgi piarda l'existenza. Jeu creiel per puspei survegnir ina ballantscha en l'entira situaziun stuein nus empruar da viver cun il virus e sias mutaziuns.

2. Tractanda Approbaziun dil protocol nr. 10 dils 16 da zercladur 2021

Il protocol nr. 10 dils 16 da zercladur 2021 vegn approbaus unanimamein.

3. Tractanda Saramentaziun dalla nova commembra dalla suprastanza communal

Sabrina Flepp, vicepresidente dil cussegl da vischnaunca:

A caschun dall'elecziun communal dils 25 d'avrel 2021 ei Nicole Giossi vegnida elegida sco geraua. Jeu supplicheschel Tei d'engirar avon Diu da vuler ademplir tuttas obligaziuns digl uffeci tenor meglier saver e puder.

Nicole Giossi, geraua:

Jeu engirel avon Diu ch'jeu vegnel ad ademplir tuttas obligaziuns digl uffeci tenor meglier saver e puder.

4. Tractanda Pratica da miedi a Tujetsch – susteniment finanziel

Presentaziun dalla tractanda entras Martin Cavegn, president communal:

Igl atun 2019 ha il miedi dr. Andreas Fischbacher informau la suprastanza communal ch'el mondi bein-gleiti en pensiun. Silsuenter han differents discuors cun el e cun ils cussegladers dall'interpresa Griso-med SA, ina firma specialisada arisguard igl agir tier la tscherca d'in miedi, giu liug. El decuors dil december ha la suprastanza communal incaricau la Solida Treuhand AG d'elavurar in concept da realisaziun per la pratica da miedi ch'ei vegnius suttamess l'entschatta fevrer 2021 al cussegl da vischnaunca per approvaziun. Suenter ch'il cussegl da vischnaunca ha dau il consentiment pigl agir descret el concept ei la suprastanza communal ida beinspert silla tscherca d'in miedi. Sin pliras paginas d'internet en Svizra ed egl exteriur ein inserats vegni publicai, medemamein il concept per la realisaziun d'ina pratica da miedi. Sin fundament digl inserat ed il concept havein nus retschert pliras annunzias ch'ei allura vegnidadas examinadas el detagl. El decuors dalla primavera 2021 han ils emprems discuors cun la famiglia Schnabel giu liug. La miedia dr. Kristina Schnabel e siu um Rudolf Schnabel han visitau la vischnaunca da Tujetsch per mirar sche quei liug vegn insumma en damonda per els. Els han spert anflau plascher vid Tujetsch sco liug da dimora. In impurtont punct el rom dalla decisiun ei il gimnasi a Mustér staus, ch'in da lur buobs vegn a frequentar. Actualmein ein tuttas lubientschas avon maun, aschia che la famiglia sa prender dimora a Tujetsch. Dunna Schnabel entscheiva igl uost a luvrar sco assistenta tier dr. Andreas Fischbacher. El decuors digl unviern 2022 vegn ella a surpender la bitgetta dalla pratica.

La casa en Tiaratudestga ha la famiglia saviu vender e cheutras financiar la cumpra digl object dad Andreas Fischbacher. La pratica basegna denton ina sanaziun ed ultra da quei eisi necessari d'acquistar in niv inventari. Ils daners per quei intent mauncan denton a dunna Schnabel. Ord quei motiv damonda ella la vischnaunca per ina summa da frs. 320'000.- destinada per la sanaziun dalla pratica e la cumpra da novas mobillas ed apparatusas fermas sco era per in emprest per la cumpra digl inventari (frs. 40'000.-).

La purschida dil miedi ei fetg impurtonta per indigens sco era pils hosps. Nus essan satisfatgs da ver anflau ina persuna qualificada per la pratica da miedi. Igl ei giustificau d'impunder quella summa daners per garantir egl avegnir il survetsch medicinal en vischnaunca. La pratica da miedi ei era ina purschida publica, la quala in e scadin sa nezegiar. Era sco liug turistic eisi impurtont da ver in pratica moderna che ademplescha las pretensiuns dad ozildi. Jeu vi en quei connex menziunar che la vischnaunca ha in dretg da precumpra, priu il cass che dunna Schnabel venda enzacu l'immobilia. Quei ei aunc impurtont da saver.

Debatta d'entrada:

Ei dat negina debatta d'entrada.

Tractaziun:

Otto Curschellas, cusseglier da vischnaunca:

Da cattar in miedi ei ozildi veramein buca sempel. Legreivlamein havein nus anflau ina persuna adattada. Nus havevan previu da metter a disposiziun ina summa denter frs. 1 milliun e frs. 2 milliuns sin fundament dil concept per la realisaziun d'ina pratica da miedi. La finamira ei d'impunder aschi paucs daners sco pusseivel - quella havein nus contonschiu cun la summa da frs. 320'000.- (*contribuziun unica*) ed igl emprest da frs. 40'000.-.

Jeu hai ina damonda da capientscha: Tgei munta in dretg da precumpra senz'indemnisaziun exactamein?

Martin Cavegn, president communal:

Quei munta che la vischnaunca ha in dretg da precumpra sin l'entira immobilia senza stuer pagar enzatgei persunter. Usitadamein cuosta in tal dretg denter frs. 20'000.- e frs. 50'000.-. Il grond avantatg ei, sche la famiglia Schnabel banduna enzacu Tujetsch, sa la vischnaunca trer a néz sco emprem il dretg da precumpra sin l'immobilia ed aschia incurir ina nova sligiazion per garantir vinavon il provediment medicinal da basa.

Guido Friberg, cusseglier da vischnaunca:

Igl ei plascheivel d'haver anflau en aschi cuort temps ina media sco successiva.

Medemamein astgein nus tschintschar da cletg che la nova media ei vegnida da surdar respectiv da vender en aschi cuort temps sia pratica e siu dacasa en Tiaratudestga. Quei fatg ha bein levgiu che la media ha saviu acquistar persunalmein igl entir object diliedi Andreas Fischbacher e ha cheutras reduciu la damonda da sustegn ed engaschi dalla vischnaunca.

La suprastanza propona oz da conceder in susteniment a-fonds-perdu per la renovaziun dalla pratica sco era in credit pigl inventari. In susteniment mettel jeu buca en damonda sin fundament dil fatg ch'ei vegn giavischau dalla populaziun da procurar per in survetsch medicinal en vischnaunca sco era sin fundament dil dretg da precumpra senza indemnisaziun.

Tuttina selubeschel jeu da metter entgins patratgs en discussiun, ils quals ein sedai duront il studi dil messadi. Jeu mondel da quei anora che l'immobilia ei vegnida vendida pil prezi da marcau, risguardond la vegliadetgna digl object e da siu indrez. En quei senn duess ina renovaziun basigneivla da principi gia esser risguardada el prezi. Il susteniment duei pia buca favorisar ina partida ni l'otra, mobein esser in néz giustificau per tuttas partidas. Cunquei che la vendita ei succedida da privat a privat havein nus negina investa els detagls. Pertuccont la renovaziun ed il dretg da precumpra duessen ils detagls denton silmeins esser enconuschents alla suprastanza communal ed els duein vegnir risguardai comensuradamein el contract da precumpra. Tgei ei stau il motiv da fixar ina summa a-fonds-perdu da frs. 320'000 ed in emprest da frs. 40'000? Ei dess gie era la pusseivladad da conceder in credit senza tscheins, cun ina segirtad, sur l'entira summa e da desister sin in dretg da precumpra. Tenor mia savida ha per exempel la vischnaunca Lumnezia susteniu en fuorma semeglionta, la vischnaunca da Breil perencunter ha dau in susteniment sulettamein en fuorma da credit.

Pertuccont il dretg da precumpra senza indemnisaziun sco era il cuoz dil dretg ch'ei buca limitaus ha il president Martin gia dau l'informaziun. Ina secunda damonda haiel schebein la summa a-fonds-perdu vegn risguardada en ina fuorma ni l'otra el dretg da precumpra.

Martin Cavegn, president communal:

La contribuziun unica vegn buca risguardada el dretg da precumpra ed ei era buca ligiada vid in spazi. Jeu vi explicit menziunar che nus stein en concorrenza cun outras vischnauncas puncto la tscherca d'iniedi. Nus havein era vului setener vid il susteniment offerius el concept per la realisaziun d'ina pratica daiedi che cumpeglia buca ina tala regulaziun speciala. Nus savein buca semplamein adattar quellas prestaziuns da susteniment, quei fuss buca gest visavi la famiglia Schnabel.

Votaziuns:

a) Il cussegl da vischnaunca decida unanimamein da conceder a dunna Schnabel ina contribuiziun unica ella summa maximala da frs. 320'000.- per la sanaziun dalla pratica da miedi e per las mobílias ed eventualas apparatusas fermas sut la cundiziun che la vischnaunca obtegn in dretg da precumpra per l'entira immobilia senza in'indemnisaziun.

b) Il cussegl da vischnaunca decida unanimamein da conceder a dunna Schnabel in emprést (buca segiraus) ella summa maximala da frs. 40'000.-. Dunna Schnabel ei obligada da pagar anavos igl emprést sur in spazi da treis onns. L'emprema rata ha da succeder entochen ils 31 da december 2022.

Las fatschentas (a e b) vegnan suttamessas al referendum facultativ (*art. 17 alinea b dalla constituziun communal*).

5. Tractanda Punt Salins inclus parcadis ella vischinonza – credit d'impegn

Presentaziun dalla tractanda entras Martin Cavegn, president communal:

Actualmein essan nus fatschentai cun la revisiun dalla planisaziun locala. En connex cun quella planisaziun previn nus da legalisar ils parcadis sper la staziun da partenza dalla pendiculara Salins-Cuolm da Vi. Ultra da quei havein nus l'intenziun da construir novs parcadis sper la staziun dall'anteriura sutgera Sedrun e medemamein legalisar quels eifer la planisaziun locala.

La procedura da perimeter dalla Via Valtgeva vegnin nus proximamein ad arver da niev respectivamein a repeter, damai che las Pendicularas da Mustér han uss era in grond néz vid quella via. Aschia vegnan ils cuosts reparti danovamein.

La punt Salins ei da gronda necessitad pil traffic plaun. Las Pendicularas da Mustér han investau rodund frs. 40 milliuns el territori da skis, la gronda part per la pendiculara Cuolm da Vi. Ultra da quei pagan las pendicularas annualmein rodund frs. 50'000.- alla vischnaunca, quei per differents dretgs e taxas. Uss essan nus, la vischnaunca dumandada, da slijar ils problems cul traffic plaun a Salins, denter auter cun ereger ina punt a Salins.

Era la situaziun arisguard ils parcadis ei malcontenteivla a Salins. Per l'ina ein ils parcadis sper la staziun da partenza buca aunc legalisai. Per l'autra han las Pendicularas Mustér SA da porscher parcadis per l'ustria previda a Cuolm da Vi (*1 parcadi per 5 plazs da seser*). El connex cun il project ei ina cunvegna supplementara denter la vischnaunca e las pendicularas vegnida stipulada. Tenor quella ein las Pendicularas Mustér obligadas da metter a disposiziun rodund 40 parcadis. Cun construir certs parcadis sper l'anteriura sutgera a Cungieri e schar a tscheins tals allas Pendicularas Mustér savein nus cuvierer quella munconza dils parcadis.

La suprastonza communal vegn a conceder provisoricamein la lubientscha per parcar sper la staziun da partenza a Salins-Cuolm da Vi e sper la staziun dalla sutgera a Cungieri entochen che la nova planisaziun locala entra en vigur. Quels parcadis vegnan allura legalisai entras l'approbaziun dalla revisiun dalla planisaziun locala e cun la decisiun finala dalla regenza dil cantun Grischun.

Presentaziun dalla tractanda entras Guido Monn, genau:

L'idea da construir ina senda da spassegiar ei gia naschida avon quater onns. La senda meina naven da Bugnei entochen sil Pass Alpsu ed ei colligiada cullas staziuns dil tren. La punt a Salins ei in element dalla senda. Ultra da quei colligia la punt la staziun da partenza a Salins cun las ulteriuras sendas da viandar e bike.

La punt vegn construida sin fundaments dretg e seniester dil vau e senza pilasters. Sut la punt exista la pusseivladad da pender vidlunder bischels per colligiaments d'aua, energia, canalisaziun eav. La punt vegn baghegiada ord materials buca brischonts, quei muort la resca d'incendis da fiug.

En connex culla construcziun dalla punt stattan pliras finamiras. Per l'ina vulan ins migliurar igl access alla pendiculara per las sendas da viander e bike. Ultra da quei ei la punt in punct da colligiazion dalla senda da spassegiar Bugnei – Pass Alpsu. Era savein nus procurar aschia per in cumadeivel access naven dalla pendiculara Salins – Cuolm da Vi als parcadis previ sper l'anteriura sutgera Cungieri.

Ilis cuosts da construcziun per la punt muntan a frs. 357'000.-. Ina cumpart (frs. 52'000.-) da quella summa ei previda per la realisaziun dils parcadis sper l'anteriura staziun dalla sutgera Cungieri. Ilis parcadis vegnan construi cun ina cuvrida da material fin.

Debatta d'entrada:

Reto Schmid, cusseglier da vischnaunca:

Igl onn 2019 han ilis habitonts sco era hosps da Tujetsch retschiert quasi gratuitamein ina grondiusa purschida turistica cun la realisaziun dalla pendiculara Salins-Cuolm da Vi.

Ina purschida che porscha a nus en nossa vallada in secund access en in territori da skis. Vinavon era ina bellezza purschida da stad cun diversas pusseivladads da viandar sco era in interessant territori dad ir cun bike.

Vinavon astgein nus menziunar ch'era l'offerta da gastronomia a Cungieri e Cuolm da Vi rundescha giu ina buna purschida.

Ina buna purschida ch'ei denton buca aunc cumpleina. Ed exact sur dalla purschida che manca aunc ussa havein nus oz da debattar. La punt Salins cun ilis parcadis planisai sco era la legalisaziun dils parcadis a Salins ein ina part fetg essenziala da quei mosaic turistic sin la costa dil Cuolm da Vi.

La punt da Salins ei ina purschida che levgiescha bein ad enqualina famiglia sco era a persunas pli passadas igl access final el liug da partenza tier la staziun a val dalla pendiculara Salins. Ston ins aunc ussa prender la via engiuviars la punt dil tren ch'ei bia memia stretga per carrar cun crotschas e velos viaden tier il sutpassadi a Valtgeva e naven da leu aunc entochen tier la staziun a Val, drovan ins segiramein cun affons da quei da 20 entochen 30 minutas daplì.

Vinavon han ins viu dapi l'avertura da quella purschida ch'ils parcadis ein era in punct fleivel. Cun legalisar ilis parcadis a Salins, baghegiar la punt da Salins e cun reactivar e completar ilis parcadis dalla staziun a val dall'anteriura sutgera Cungieri survegnin nus ina stupenta e completa purschida.

Ultra da quei creiel jeu che cun quei signal viers igl investur Markus Weber demussein nus che nossa vischnaunca vul esser in bien partenari dad el. Quei ei in fetg impurtont signal che nus savein tarmetter oz enviars Mustér, in signal che savess haver per consequenza ulteriuras investiziuns sco la nova ustria sil Cuolm da Vi che vegness segiramein a caschunar investiziuns da plirs milliuns francs. Ed era gliez procurass segiramein per in cert profit per ina u l'otra interpresa indigena.

Gebharda Berther, cussegliera da vischnaunca:

Cun la punt Salins savein nus contonscher pliras finamiras ord vesta dil turissem. Quella punt ei segiramein da necessitad. En connex cun la realisaziun dalla pendiculara Salins-Cuolm da Vi ha la vischnaunca stipulau ina cunvegna arisguard ilis parcadis necessaris. Jeu citeschel il suandont text ord il protocol dil cussegli da vischnaunca dils 14 da fevrer 2018:

“Daco e cun tgei cumpart ston las Pendicularas Mustér SA separticipar vid las investiziuns necessarias ell'infrastructura? Tgei scriva la lescha avon? Nua ei il prinzip dil caschunader reglaus?”

Igl Uffeci per il svilup dil territori dil cantun Grischun ha relaschau ina directiva che regla il prinzip dil caschunader dils cuosts. La directiva scriva avon che las Pendicularas Mustér SA ston construir parcadis, damai ch'ellas ein avisai sin tals sin fundament dil menaschi dalla pendiculara. Las pendicularas da Mustér ein consequentamein il caschunader dils cuosts.

Ina fetg impurtonta cumponenta dalla fatschenta ei era la cunvegna supplementara. Quella sto vegnir suttascretta dallas Pendicularas Mustér SA, schiglioc vegnan ils dretgs buca concedi. La cunvegna supplementara regla la construcziun dils parcadis pil surpli dil traffic che seresulta culla nova pendiculara, la contribuziun dallas Pendicularas Mustér SA vid l'infrastructura da basa per la colligaziun dils territoris da skis sco era las tariffas pils territoris da skis. Jeu mond el cuort en sils impurtonts puncts da quella cunvegna.

Las Pendicularas Mustér SA ein sin fundament dalla lescha da baghegiar communal obligadas da construir parcadis pil surpli dil traffic. Las Pendicularas Mustér SA sincereschon da construir parcadis, sche pusseivel datier dalla staziun a Salins, aschia ch'ils hosps dalla pendiculara san contonscher tals a pei. Eisi buca pusseivel da construir parcadis datier dalla staziun a Salins, sa la vischnaunca ordinar las Pendicularas Mustér SA da baghegiar en in auter liug parcadis ed organisar naven da leu in survetsch da transport entochen a Salins. Las Pendicularas Mustér SA han da pagar ina taxa da cumpensaziun enstagl dalla construcziun dils parcadis, sch'igl ei objectivamein buca pusseivel da construir ils parcadis.

La Viafier Matterhorn Gotthard preveda da construir in surpassadi alla staziun da Sedrun. Quei surpassadi ei medemamein da grond avantatg per ils hosps che caminan tier la staziun dalla nova pendiculara a Salins. Ord quels motivs ha la suprastanza communal stipulau ella cunvegna che las Pendicularas Mustér SA ein obligadas da separticipar vid ils cuosts da construcziun dil surpassadi. La cumpart da participaziun vegn aunc definada pli tard. La Viafier Matterhorn Gotthard preveda medemamein da sanar ils proxims onns la punt sur il Bogn Sedrun e construir ina nova passarella pils pedunzs, semegliant sco tiel viaduct ella Val Bugnei. La passarella vegn nezegiada dils hosps che caminan tier la staziun dalla nova pendiculara a Salins. Ord quels motivs ha la suprastanza communal stipulau ella cunvegna che las Pendicularas Mustér SA ein obligadas da separticipar vid ils cuosts da sanaziun da quella punt. La cumpart da participaziun vegn aunc definada pli tard.”

Tractaziun:

Gebharda Berther, cussegliera da vischnaunca:

Ella cunvegna eisi stipulau che las pendicularas da Mustér han da suprender ils cuosts per la construcziun dils parcadis. Constat quei?

Martin Cavegn, president communal:

La situaziun arisguard ils parcadis ei buca reglada el detagl ella cunvegna. Sper l'anteriura sutgera Cungeri preveda la vischnaunca da construir parcadis. Las Pendicularas Mustér SA han la pusseivladad da far diever da quels parcadis. Persuenter vegn incassau in tscheins d'affittaziun. Il diember dils parcadis che las Pendicularas da Mustér SA basegnan pil menaschi dalla pendiculara e l'ustria previda, ei pil mument aunc buca enconuschents.

Ignazi Monn, cusseglier da vischnaunca:

Sur dalla punt stuein nus buca discussiunar – quella ei necessaria. En connex cun la realisaziun dils parcadis sper l'anteriura sutgera eisi da quintar cun problems sin la Via Pitgmun, damai ch'il traffic vegn a crescher. Nus astgein buca emblidar che tschun vias secruschan ella vischinonza dalla Tgès'Alva. Era ord vesta dalla segirtad vi jeu far attents vus sin quella situaziun. Sin quella via ein numnadamein sper

automobilists era pedunzs da viadi. Priu il cass ch'ils parcadis sper l'anteriura staziun dalla sutgera Cungieri vegnan construi, eisi impurtont che la rumida da neiv funcziuneschi detg bein.

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca decida unanimamein da conceder in credit d'impegn ella summa da frs. 357'000.- per la construcziun dalla punt Salins e la realisaziun dils parcadis ella vischinonza dall'anteriura staziun da partenza dalla sutgera Cungieri.

La fatschenta vegn suttamessa al referendum facultativ (art. 17 alinea b dalla costituziun communal).

6. Tractanda Orientaziuns

Martin Cavegn, president communal:

Pil mument essan nus vid preparar differentas fatschentas, cun las qualas il cussegl da vischnaunca ha da sefatschentar proximamein.

Guido Monn, gerau

Las lavurs vid il plaz Drun ch'eran previdas la primavera (matg), ein vegnidas spustadas sin la fin d'uost 2021. Il motiv persuenter ei che l'interpresa da catram ha stuiu spustar bia lavurs muort las malauras e ha aschia buca saviu catramar duront il termin fixau la primavera.

Il project dil Bogn Sedrun s'avonza. Nus havein puspei giu pliras sedutas. La calculaziun definitiva dils cuosts ei aunc buca avon maun. El decuors digl atun savein nus dir con ch'ils cuosts muntan.

7. Tractanda Varia

Toni Cathomen, cusseglier da vischnaunca:

La fiera dil vitg ei ina buna idea – in grond compliment persuenter. Jeu hai gia visitau duas gadas quella fiera. Tgei marscha tier il project dalla Tgèsa s. Vigeli?

Martin Cavegn, president communal:

Il concept per l'utilisaziun dalla Tgèsa s. Vigeli sco nova dimora dalla Casa Soldanella ei vegnius inoltraus tier il cantun. Uss spitgein nus sin il resun dils responsabels digl uffeci cumpetent.

Toni Cathomen, cusseglier da vischnaunca:

Igl ei vegniu communicau ch'ei detti ina decisiun en connex cul resort a Dieni la fin matg. Co vesa ei ora tier quei project?

Martin Cavegn, president communal:

Il matg ei il project vegnius tractaus el cussegl d'administraziun. Muort ils cuosts ei quel vegnius redimensiunaus. La decisiun ei vegnida spustada entochen che las cefras indicativas pil menaschi dil resort ein avon maun.

Il settember 2022 cuora la lubientscha pil resort a Dieni giu. Uss eisi da sclarir, schebein la vischnaunca ei legitimada da prolungir quella lubientscha e co quei duei succeder.

Jeu mon da quei anora ch'ina decisiun definitiva arisguard il project croda il settember/october.

Gebharda Berther, cussegliera da vischnaunca:

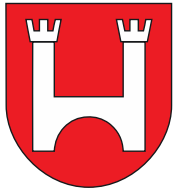
Il moloc a Rueras vegn apprezziaus fetg. Quel fa ina buna pareta e s'accorda bein cul liug. Ei settracta d'in fetg schuber sistem. Jeu vi far in compliment persuerter.

Reto Schmid, cusseglier da vischnaunca:

Il cudischet da vacanzas cumpara mintga sesiun pli e pli tard. Uonn ei quel cumparius ils 10 da fenadur 2021. Allura han las vacanzas gia daditg entschiet. Jeu supplicheschel vus da tener cheu il det sissu e da procurar che quei cudisch cumpari mintgamai baul avunda.

actuar:
Simon Collenberg

vicepresidenta:
Sabrina Flepp

Vischnaunca
Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
12-2020/2023

Cumpra da parcellas da baghegiar per la populaziun tuatschina

Messadi

dalla suprastonza communal a al cussegl da vischnaunca

Preziau president
Preziadas cusseglieras
Prezai cussegliers

1. Situaziun da partenza

L'intenziun dalla suprastanza communal ei da cumprar parcelas da baghegiar per metter a disposiziun alla populaziun tuatschina en dretg da baghegiar per surbaghegiar. Pliras personas giuunas e famiglias han breigias da catar ina parcella da baghegiar. In motiv persuenter ei che la maioritad dils proprietaris da parcelas ein buca prompts da vender las parcelas e tegnan quellas sur onns ora en atgna proprietad. La vischnaunca ha gia mess a disposiziun differentas parcelas en dretg da baghegiar, denter auter ils onns 1990 a Spinatscha. Quei model ei secumprovaus.

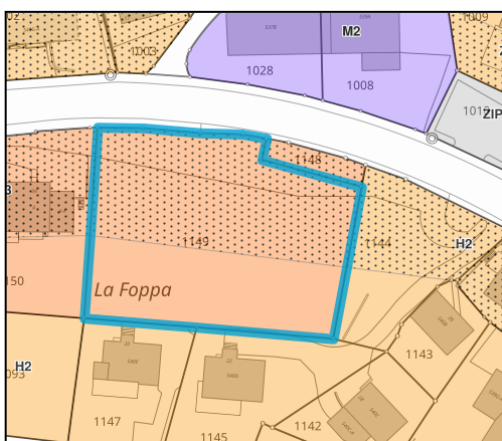
Il model porta per la vischnaunca da Tujetsch sco era per las personas che prendan si ina parcella en dretg da baghegiar plirs avantatgs. La vischnaunca possibilitescha aschia a personas da baghegiar a Tujetsch e da vegnir sesentas en vischnaunca. Quellas personas ston pia buca financiar la cumpra dalla parcella e san aschia impunder quels daners per la construcziun dalla casa – in levgiament finanziel che vegn segiramein ad engrau a beinenqualina famiglia, specialmein a famiglias giuunas. Perencunter da venta la vischnaunca possessura da pliras parcelas e sa incassar annualmein ils tscheins per las parcelas concedidas en dretg da baghegiar.

En cass che l'Andermatt Swiss Alps SA (ASA) decida el decuors dils proxims meins ch'il resort a Dieni vegn realisau, prognostischescha la suprastanza communal in augment tier ils prezis da cumpra dalle parcelas, damai che la damonda suenter talas vegn a crescher. Tier in tal scenari vegnan las personas indigenas a ver breigias da financiar la cumpra d'ina parcella da baghegiar. Sin fundament da quella prognosa vul la suprastanza communal cumprar uss las parcelas e segirar talas per la populaziun tuatschina. La suprastanza communal vul numnadamein evitar ina situaziun sco ella se presenta vi Andermatt, nua che las investiziuns dall'ASA el resort han procurau per in augment considerabel tier ils prezis e nua ch'igl ei buca pli pusseivel pils indigens da baghegiar el vitg ni ordeifer. Quei astga buca era capitar en vischnaunca da Tujetsch.

En in proxim pass eisi previu da cumprar ulteriuras parcelas. La suprastanza communal vegn a dar a tuts proprietaris da parcelas da baghegiar la pusseivladad dad inoltrar ina offerta per la vendita da lur parcelas. Il temps per l'inoltraziun dallas offertas vegn publicaus el decuors digl atun ella Tuatschina.

2. Cumpra dallas parcelas da baghegiar

Parcela nr. 1149

La parcella nr. 1149 secatta sper la Via Alpsu sut il quartier da Niregl. La suprastanza communal ha retschert differentes resuns ch'ei seigi ina sfida da catar ina habitaziun adequata a Tujetsch. Muort quei motiv preveda la suprastanza communal da surdar quella parcella en dretg da baghegiar ad ina societad cooperativa per la construcziun da casas e habitaziuns (Wohnbaugenossenschaft). Ei fuss nizeivel da baghegiar ina casa cun tschun entochen siat habitaziuns da 5.5 combras entochen 6.5 combras, damai che quella grondezia corrispunda ozildi als basegns e giavischs dallas famiglias. La parcella ei situada en in central liug gest sper la via principala. Igl ei pusseivel da construir il baghetg datier dil cunfin dalla via e realisar engiuviars in grond curtin cun

urdeins da giugar pils affons. Tier il model cun la societad cooperativa cumpran las famiglias buca las habitaziuns, mobein separticipeschan finanzielmein alla societad. Persuenter san ellas prender a tscheins las habitaziuns per in pli favoreivel prezi respectivamein cumprar il dretg d'utilizaziun sin in temps nunlimitau. Pliras personas sesentas a Tujetsch muossan interess per in tal ni semegliant project. La suprastanza communal va da quei anora che ulteriurs interessents vegnan a s'annunziar, priu il cass che la surbaghegiada vegn realisada. Ei podà ch'il project vegn era ad attrer famiglias d'ordvart da Tujetsch. Ina surbaghegiada vegn pér realisada, cura ch'ils interessents han dau il consentiment persuenter.

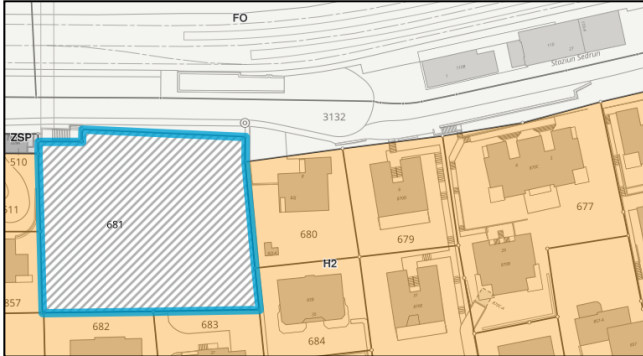
Surfatscha: 1879 m²

Zona actuala: Zona da habitar H3

Prezi da cumpra (offerta): frs. 526'120.- (frs. 280/m²) ed ils cuosts dil geometer e dil cudisch funsil

Parcella nr. 681

La parcella nr. 681 secatta sper la staziun dil tren a Sedrun.

Pil mument ei ina interpresa interessada vid la parcella nr. 681, la quala vuless bugen realisar ina surbaghegiada. Quella parcella secatta datier dalla staziun ed ei aschia era per in project communal da grond nez. La vischnaunca vegn a sclarir suenter la cumpra ils interess da quella firma ed era il nez per la populaziun.

La parcella sa ord vesta dalla vischnaunca vegnir en damonda per differents projects. Per l'ina savess la vischnaunca slijar la munconza da parcadis en quella vischinonza cun realisar ina garascha sutterrana sin quella parcella e sisuren ina surbaghegiada. Per l'autra eisi pusseivel da nezegiar la parcella el rom dalla formaziun dalla staziun a Sedrun.

La staziun da Sedrun vegn sanada igl onn 2023. Sco igl ei enconuscent al pievel tuatschin eisi previu da baghegiar in sutpassadi. En quei connex vul la supratonza communal nezegiar la caschun e schar construir in sutpassadi che colligia la senda che meina siadora dalla Via Detervitgs cul sutpassadi dalla staziun a Sedrun.

La staziun da Sedrun vegn sanada igl onn 2023. Sco igl ei enconuscent al pievel tuatschin eisi previu da baghegiar in sutpassadi. En quei connex vul la supratonza communal nezegiar la caschun e schar construir in sutpassadi che colligia la senda che meina siadora dalla Via Detervitgs cul sutpassadi dalla staziun a Sedrun.

Cheutras vegn igl access pils pedunzs alla staziun migliuraus ed ei aschia pli cumadeivels. Pil mument vegn il teppi rullont projectau, dil qual ils pedunzs savessen far diever naven dalla Via Dentervitgs entochen al sutpassadi, buca realisaus. Ils cuosts da construcziun per quei indrez ein memia aults.

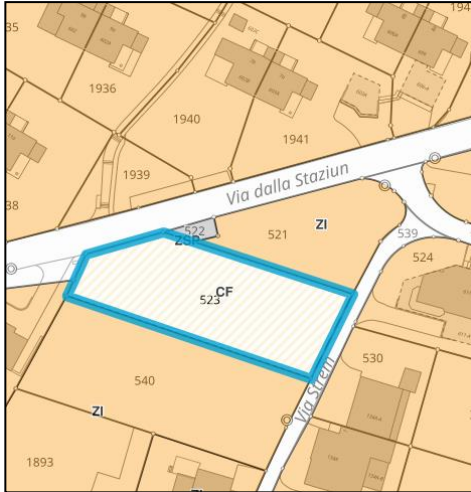
Concludend savein nus dir ch'igl ei ord vesta strategica da grond avantatg da cumprar quella parcella. La vischnaunca ei libra tgei ch'ella fa finalmein cun quei sulom. Davart l'utilisaziun dalla parcella decidan il davos ils basegns communal e dil pievel sco era l'interessenza davart dils investurs che vulan realisar in project. Suandontas pussevliadads sedattan per la vischnaunca: U metter la parcella en dretg da baghegiar per la construcziun da casas pils indigens, dar giu tala en dretg da baghegiar per la realisaziun d'in project ni nezegiar la parcella per in agen intent communal. Ina outra opziun ei da vender la parcella cun in gudogn, quei denton per suenter haver consultau il pievel tuatschin.

Surfatscha: 2121 m²

Zona actuala: Zona ulteriur territori communal.

Prezi da cumpra (offerta): frs. 678'720.- (frs. 320.- /m²) ed ils cuosts dil geometer e dil cudisch funsil

Parcella nr. 523

La parcella nr. 523 ei situada a Camischolas sut la Via dalla Staziun. Quella parcella preveda la suprastanza communal da surdar ad indigens en dretg da baghegiar per construir duas entochen treis casas. Cheutras sa la suprastanza segidar cun las personas che cattan pil mument buca ina parcella per surbaghegiar.

Surfatscha: 890 m²

Zona actuala: Zona per l'utilisaziun da construcziun el futur

Prezi da cumpra (offerta): frs. 249'200.- (frs. 280/m²) ed ils cuosts dil geometer, da perimeter (Via Strem/ Via dalla Staziun) e dil cudisch funsil

3. Situaziun finanziaria

La damonda che setschenta en connex cun quella fatschenta ei sche la vischnaunca dispona dalla liquidad necessaria per cumprar las parcelas menziunadas. Quei il cass – la liquidad ei dada. La situaziun finanziaria dalla vischnaunca Tujetsch vegn giudicada pil mument dalla suprastanza communal sco ordvart buna - la liquidad schai sin in bien nivel.

Igl ei era explicit da menziunar ch'ei setracta tier quella fatschenta sulettamein d'in transferiment dils mieds liquids ella facultad finanziaria. Cun la cumpra dallas parcelas vegnan ils mieds liquids sminui ed enstagl da daners sin banca posseda la vischnaunca suloms da baghegiar. La facultad finanziaria s'augmenta aschia (stan actual: frs. 3'744'135.-) per rodund frs. 1.5 milliuns (prezi da cumpra dallas parcelas). Per quell'investiziun sto la vischnaunca buca prender si daners dalla banca e far supplementar-mein deivets a liunga vosta.

Sco proxim grond project ha il pievel tuatschin da decider davart la realisaziun dil project Bogn Sedrun (sanaziun ed engrondaziun). Tenor las calculaziuns actualas semovan ils cuosts sin rodund frs. 11 milliuns. Per financiar quei project ei la vischnaunca sfurzada da lu prender si capital jester (emprests). Con ditg che la vischnaunca ha da pagar anavos quels emprests ed ils ulteriurs deivets existents da frs. 7 milliuns schai vid l'altezia dils cashflows che la vischnaunca contonscha ils proxims onns el rom dils quens annuals.

La cumpra dallas parcelas proponidas ha negina influenza sin la finanziaziun dalla sanaziun dil Bogn Sedrun.

4. Posiziun dalla suprastonza communal

La finamira principala en connex culla cumpra dallas parcelas ei da segidar cun la populaziun da Tujetsch e da possibilitar als interessents da baghegiar casa en vischnaunca. Igl ei semussau ils davos onns ch'igl ei ina gronda sfida da cattar ina parcella per surbaghegiar en vischnaunca. Era plirs investurs ein adina puspei sin la tscherca da parcelas per realisar projects (hotels ni surbaghegiadas cun habitaziuns administradas) e han breigias da cattar in sulom adattau. Sco gia menziunau pliras gadas ei la purschida da habitaziuns grondas avunda per famiglias malcuntenteivla a Tujetsch. Famiglias sco era persunas giuvnas han breigias d'anflar ina habitaziun che cuntenta lur basegns e giavischs. Cun la realisaziun d'ina casa cun habitaziuns, oravontut per famiglias, savein nus migliurar quella situaziun ed aschia possibilitar a quellas persunas da prender dimora a Tujetsch.

La suprastonza communal spera ch'il cussegl da vischnaunca e la radunonza communal dettien il consentiment per la cumpra da quellas parcelas, aschia che la vischnaunca sa offerir egl avegnir als indigens pliras pusseivladads per surbaghegiar sin intschess communal. Cheutras sa la vischnaunca crear las cundiziuns da basa ed aschia era promover ch'ei vegni baghegiu a Tujetsch.

5. Propostas

Sin fundament dallas ponderaziuns surnumnadas propona la suprastonza communal al cussegl da vischnaunca ed alla radunonza communal:

- a) **da cumprar la parcella nr. 1149 pil prezi da frs. 526'120.- e surprender ils cuosts dil geometer e dil cudisch funsil en connex cun la cumpra.**
- b) **da cumprar la parcella nr. 681 pil prezi da frs. 678'720.- e surprender ils cuosts dil geometer e dil cudisch funsil en connex cun la cumpra.**
- c) **da cumprar la parcella nr. 523 pil prezi da frs. 249'200.- e surprender ils cuosts dil geometer e dil cudisch funsil e connex cun la cumpra sco era ils cuosts da perimeter (*Via Strem/ Via dalla Staziun*).**

Las fatschentas (a-c) vegnan aunc suttamessas alla radunonza communal.

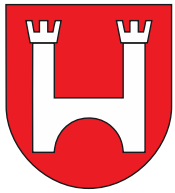
Suprastonza communal Tujetsch

President communal:
Martin Cavegn

Menader center communal:
Simon Collenberg

Vischnaunca
Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
12-2020/2023

Cumpra da parcelas ella zona da mistregn

Messadi

dalla suprastanza communal a al cussegl da vischnaunca

Preziau president
Preziadas cusseglieras
Prezias cussegliers

1. Situaziun da partenza

Las interpresas indigenas da construcziun basegnan spazi per deponer lur material, lur vehichels e maschinas ella zona da mistregn. La suprastonza communal vul metter a disposiziun il spazi necessari cun la cumpra dalla parcella nr. 3057 e dalla parcella nr. 1916 dall'AlpTransit Gotthard SA (ATG). Las parcelas secattan giul Drun (*mira grafica sin prox. pagina*).

Cun la cumpra dallas parcelas sa la suprastonza communal crear bunas cundiziuns da basa per las interpresas. Medemamein vegnan las interpresas da baghegiar obligadas da sliagir si ils ulteriurs plazs da deposit ch'ei situai sin igl ulteriur intschess communal e da nezegiar per quei intent sulettamein la zona da mistregn. Da l'autra vart ei quei era per la vischnaunca ina pusseivladad d'incassar in tscheins d'affittaziun annual per las parcelas dallas interpresas da construcziun. Cun ils tscheins annuals denter frs. 15'000.- e frs. 20'000.- eisi pusseivel da refinanziar la cumpra enteifer in temps da rodond 20 onns.

2. Stadi actual – engrondaziun dalla zona da mistregn

A caschun dalla votaziun communal dils 20 da december 2015 ha il pievel tuatschin approbau cun 122 vuschs encunter 17 vuschs la revisiun parziala dalla planisaziun locala e la lescha da baghegiar. L'engrondaziun dalla zona da mistregn ei medemamein ina cumponenta da quella fatschenta. Per l'ina ei quella previda el vest (parcella nr. 3057 dall'ATG), cunfinont cun la zona da mistregn existenta. Per l'autra eisi planisau dad engrondir quella (ina part dalla parcella nr. 1776) egl ost. La parcella nr. 1776 ei gia en proprietad dalla vischnaunca, aschia che la disponibilitad ei garantida. El messadi per la votaziun communal haveva la suprastonza communal gia menziunau da lezzas uras ch'ella prevedi d'acquistar la parcella nr. 3057 dall'ATG.

Cul conclus nr. 71 dils 5 da fevrer 2019 ha la Regenza Grischuna sistiu la procedura d'approbaziun concernent l'engrondaziun dalla zona da mistregn (MI) e spustau quella silla secunda fasa d'approbaziun. Quei ei succediu muort damondas da basegn ch'ei aunc aviartas suenter haver consultau la vischnaunca. La procedura d'approbaziun per la zona da mistregn (MI) vegn puspei lantschada el rom dalla secunda fasa d'approbaziun.

Pil mument ein las parcelas nr. 1916 e nr. 3057 sco era ina part dalla parcella nr. 1776 indicadas sco ulteriur terren communal. Sin ulteriur terren communal ein projects da construcziun lubi ils quals adempleschan las premissas en connex cun ina lubientscha excepziunala per stabiliments ed edificis ordeifer la zona da baghegiar (BAB). El rom dalla revisiun dalla planisaziun locala currenta eisi previu d'attribuir la part cumpigliada dalla parcella nr. 1776 alla zona d'administraziun da material, la parcella nr. 1916 alla zona da mistregn e la parcella nr. 3057 alla zona da deposits.

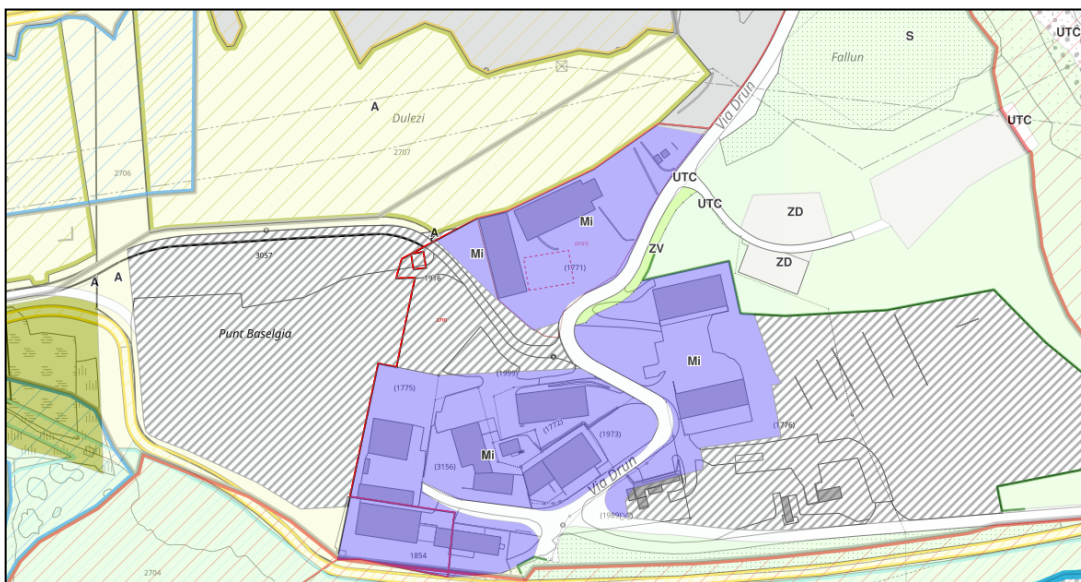
En ina zona da deposits eisi tenor la lescha da baghegiar lubiu da deponer a moda ordinada, transitoria ni permanenta materialias e beins. Igl ei buca lubiu da deponer substanzas prigulusas per igl ambient, da deponer rumien e rumien da plazzals reciclabel. Stabiliments e mesiras sco tetgs da protecziun ni seivs ein lubi, sch'els surveschan directamein a proteger las materialias ed ils beins. Ella zona da deposits eisi medemamein lubiu da plazzar vehichels a motor. Buca lubi ein vinavon stabiliments cun implants da producziun ni plazs da lavur.

3. Parcelas ella zona da mistregn

Las parcelas nr. 3057 e nr. 1916 ein indicadas silla grafica cheusut. Ei setracta d'ina surfatscha da 12'424 m². Il prezi da cumpra offerius dall'ATG schai tier frs. 30.- il meter quadrat, totalmein muntan ils cuosts da cumpra a frs. 372'720.-. Vitier ha la vischnaunca da surpender ils cuosts en connex culla cumpra (cuosts digl uffeci funsil eav.).

L'ATG ei vid serrar giu ils davos affars administrativs a Tujetsch. Cun la vendita da quellas duas parcelas ei la davosa fatschenta en connex cun la NEAT ventschida. Per la vischnaunca da Tujetsch eisi uss la davosa caschun da cumprar las parcelas. Havessen ils gremis cumpetents da sedecider encunter in acquist dallas parcelas, ha l'AlpTransit Gotthard SA previu da vender talas ad in auter interessent. Ord vesta dalla vischnaunca fuss ei donn, sch'ella stuess dar quellas parcelas ord agens mauns, forsa schizun ad ina interpresa d'ordvart. La vischnaunca intenziunescha numnadamein da schar a tscheins quels suloms allas interpresas localas ch'ei numnadamein avisadas urgentamein sin spazi per deponer material e vehichels.

La suprastonza communal e l'AlpTransit Gotthard SA vulan terminar la buna collaboraziun dils davos decennis cun in bien sentiment ed ina buna fatschenta da finiziun. Domisduas partidas speran fermamein ch'il cussegl da vischnaunca detti il consentiment per la cumpra dallas parcelas.

Surfatscha: nr. 3057 (12'386 m²) / nr. 1916 (38 m²)

Zona actuala: Ulterior terren communal (parcella nr. 3057 e nr. 1916)

Prezi da cumpra (offerta): frs. 372'720 (frs. 30/m²) ed ils cuosts en connex cun la cumpra.

4. Posiziun dalla suprastonza communal

Igl ei semussau ils davos onns che las interpresas indigenas da construcziun basegnan plaz per deponer material e vehichels ella zona da mistregn. La parcella nr. 3057 vegn gia oz nezegiada sco liug da deposit. Muort quei basegns ei la suprastonza communal perschuada ch'igl ei necessari da cumprar las parcelas per metter a disposiziun talas allas interpresas localas. Per l'ina sa la vischnaunca segidar aschia cun quellas interpresas. Per l'autra setracta ei ord vesta dalla vischnaunca dad ina fatschenta, la quala generescha annualmein in tscheins d'affittaziun. Ord vesta finanziaria eisi da menziunar che la vischnaunca dispona davart ils mieds liquids per acquistar las parcelas.

5. Propostas

Sin fundament dallas ponderaziuns surnumnadas propona la suprastonza communal al cussegl da vischnaunca:

da cumprar las parcelas nr. 3057 (12'386 m²) e nr. 1916 (38 m²) situadas ella zona da mistregn per il prezi da frs. 372'720.- e da surprender ils cuosts en connex cun la cumpra.

La fatschenta ei suttamessa al referendum facultativ (art. 17 alinea c dalla costituziun communal).

Suprastonza communal Tujetsch

President communal:
Martin Cavegn

Menader center communal:
Simon Collenberg